Magiczny Kraków

Stanisław Wyspiański - Biogram

2017-04-28

Stanisław Wyspiański urodził się 15 stycznia 1869 roku w Krakowie. Był niezwykle wszechstronnym artystą: malarzem, dramatopisarzem i projektantem, jego dzieła odznaczały się nowatorskim i niepowtarzalnym językiem wypowiedzi artystycznej.

Miejsce urodzenia i życia Wyspiańskiego w dużym stopniu wpłynęło na jego twórczość. Dorastając w Krakowie, jednym z większych naówczas miast Austro-Węgier, zdobył wszechstronne wykształcenie w Gimnazjum Św. Anny (obecnie Liceum Ogólnokształcące im. B. Nowodworskiego), w Szkole Sztuk Pięknych i na Uniwersytecie Jagiellońskim. Dzięki ojcu, Franciszkowi, który był rzeźbiarzem, od młodości poznawał krakowskie środowisko artystyczne – szczególnie Jana Matejkę, który stał się jego mistrzem i nauczycielem. To dzięki Matejce razem ze swoim przyjacielem, Józefem Mehofferem, pracował w czasie studiów nad polichromiami w kościele Mariackim w Krakowie. Wyjazd do Paryża stał się dla niego momentem uniezależnienia się od bezpośredniego wpływu Matejki, lecz na zawsze zachował zaczerpnięte od Matejki inspiracje artystyczne i ideowe. Po czterech latach spędzonych za granicą, wrócił do Krakowa i od razu rzucił się w wir pracy.

Tworzył portrety i pejzaże, projektował witraże i polichromie kościelne, meble i wyposażenie wnętrz, szatę graficzną książek, czasopism artystycznych, afiszy oraz scenografie i kostiumy do pisanych przez siebie dramatów. Sporządzał plany renowacji zabytków, stworzył projekt przebudowy Wawelu. Był twórcą nowoczesnego teatru polskiego. Na dziedzictwo przeszłości patrzył w sposób osobisty i bardzo wrażliwy, choć nie bezkrytyczny.

Niewyczerpane źródło inspiracji stanowił dla niego Kraków. W oczach Wyspiańskiego Kraków był miejscem, które wymaga aktualizacji, dlatego nie bał się ingerować w zabytkową tkankę naszego miasta. W kościele franciszkanów można podziwiać polichromie i witraże jego autorstwa; w kościele św. Krzyża – renesansowe polichromie, które zrekonstruował. Brał udział w przeobrażeniu Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie we współczesną Akademię. W czasie premier jego sztuk w Teatrze Miejskim w Krakowie (ob. im. J. Słowackiego) można było zobaczyć, że jako jeden z pierwszych myślał o teatrze całościowo: współtworząc teksty, scenografie, kostiumy, rekwizyty i inne elementy obecne na scenie. Jego *Wesele* jest jednym z tych dzieł polskiej literatury, które stale jest obecne w repertuarach polskich teatrów i z którego frazy wciąż, po ponad stu latach, funkcjonują jako złote myśli.

W jego twórczości obserwować można liczne odwołania do wątków antycznych, jednak interesował się również nowoczesnymi odkryciami i wynalazkami – w witrażu Boga Ojca w kościele franciszkanów można znaleźć ślad fascynacji promieniami rentgenowskimi, a projekty lamp do Domu Towarzystwa Lekarskiego zostały zainspirowane mikroskopowym zdjęciem płatka śniegu.

Był zafascynowany wzajemnym oddziaływaniem różnych dziedzin sztuki, jego dzieła plastyczne nierzadko towarzyszyły utworom poetyckim czy dramatycznym. Pracował bardzo intensywnie i z wielkim zaangażowaniem, wszystkie jego dzieła powstały w przeciągu zaledwie kilkunastu lat.

Magiczny Kraków

Zmarł w Krakowie 28 listopada 1907 roku. Spoczął w Krypcie Zasłużonych na Skałce.